

Målnummer:	B2327-93	Avdelning:
Domsnummer:	SB212-94	
Avgörandedatum:	1994-09-29	
Rubrik:	Marknadsdomstolen har meddelat näringsidkare förbud vid vite att vid marknadsföring av kredit använda vissa formuleringar rörande den erbjudna krediten. Sedan Konsumentombudsmannen väckt talan om utdömande av vitet under åberopande av att förbudet överträtts har TR:n endast beträffande en av flera av Konsumentombudsmannen påtalade formuleringar funnit överträdelse föreligga och dömt ut det förelagda vitet. Konsumentombudsmannen har som vadesvarande ansetts kunna i HovR:n grunda sin talan också på de formuleringar som TR:n funnit ej innebära överträdelse av förbudet.	
Lagrum:	51 kap. 28 § rättegångsbalken (1942:740)	
Rättsfall:		

REFERAT

Marknadsdomstolen meddelade d 8 nov 1988 beslut i ett mål mellan Konsumentombudsmannen (KO) och Inter Conto AB (Inter Conto) ang marknadsföring av kredit. Av beslutet framgår bl a att Marknadsdomstolen förbjuder Inter Conto vid vite av 100 000 kr att vid marknadsföring av kredit använda på sätt som skett i påtalade reklamförsändelser eller på väsentligen samma sätt formuleringarna "behöver du extra pengar?", "vill du förstärka din ekonomi med en reserv?", "en kassareserv som är bra att ha!", "tänk efter vilket belopp du vill ha som extra pengar." "du får en kassareserv som du använder vid behov och återbetalar efter förmåga!", eller andra liknande formuleringar som ger intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon belastning på kredittagarens ekonomi.

Hösten 1990 använde Inter Conto i sin marknadsföring en direktreklamförsändelse i vilken ingick ett brev med rubriken "Behöver du kontanter?". Texten i brevet innehöll formuleringar som "Behöver du komplettera din ekonomi med mer kontanter?" och "Du får tillgång till en kredit som du använder vid behov och återbetalar med det belopp du valt."

KO yrkade efter stämning å Inter Conto vid Stockholms TR att TR:n skulle döma ut det vite om 100 000 kr som Marknadsdomstolen förelagt Inter Conto i beslutet d 8 nov 1988.

Inter Conto bestred yrkandet.

KO anförde bl a: Textmaterialet som Inter Conto använde i sin marknadsföring hösten 1990 uppvisar vad gäller layout och innehåll inte några påtagliga skillnader jämfört med det material Marknadsdomstolen prövat. Vid en flyktig genomläsning ter de sig i det närmaste identiska. Reklammaterial läses mycket flyktigt och skall enligt tidigare beslut av Marknadsdomstolen bedömas utifrån det intryck en sådan läsning förmedlar. - Marknadsdomstolens förbud mot att använda de angivna formuleringarna eller andra liknande som ger intryck att den erbjudna krediten inte innebär någon belastning gäller marknadsföring i reklamförsändelser utformade på väsentligen samma sätt som de då bedömda. En bedömning av huruvida de nu påtalade formuleringarna på samma sätt som de tidigare förbudna ger ett intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon belastning på kredittagarens ekonomi måste således ske genom en helhetsbedömning av det intryck formuleringarna insatta i sitt sammanhang förmedlar. Då den omgivande textmassan är i det närmaste likalydande med innehållet i den tidigare reklamförsändelsen uppfattas formuleringarna "Behöver du kontanter?" och "Du får tillgång till en kredit som du använder vid behov och återbetalar med det belopp du valt" på samma sätt som de av

Marknadsdomstolen förbjudna formuleringarna och ger således på samma sätt ett intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon belastning på kredittagarens ekonomi. Inter Conto har härigenom överträtt Marknadsdomstolens förbud.

Inter Conto invände: Inter Conto har alltid varit mycket omsorgsfull i utformningen av sin marknadsföring. Marknadsdomstolens beslut d 8 nov 1988 ledde därför till en ingående diskussion inom Inter Conto hur formuleringarna borde ändras för att motsvara Marknadsdomstolens krav. Inter Conto gör gällande att bolaget ändrat sin marknadsföring så som behövs för att undanröja intrycket av att den erbjudna krediten inte skulle innebära någon belastning på kredittagarens ekonomi.

TR:n (rådmannen Nyström) meddelade dom d 21 jan 1992. I sina domskäl anförde TR:n bl a: Marknadsdomstolen har i sitt beslut prövat den tidigare marknadsföringen i flera olika avseenden men inte funnit skäl att ingripa mot den annat än vad avser några särskilt angivna språkliga formuleringar.

Motsvarande formuleringar i den nu ifrågavarande marknadsföringen finner TR:n ge uttryck för i stort sett samma saker varför de i den mening som avses i Marknadsdomstolens beslut måste bedömas som liknande. Frågan gäller därför om dessa formuleringar liksom de formuleringar de ersatt ger intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon belastning på kredittagarens ekonomi.

De formuleringar som avses är närmast tre stycken nämligen "Behöver du kontanter?", "Behöver du komplettera din ekonomi med mer kontanter" och "Du får tillgång till en kredit som du använder vid behov och återbetalar med ett belopp Du valt i förväg".

Vid den bedömning TR:n således har att göra finner TR:n att formuleringarna "Behöver du kontanter" och "Behöver du komplettera din ekonomi med mer kontanter" är mer neutrala och mindre inriktade på att ge ett intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon belastning på kredittagarens ekonomi. Det kan ifrågasättas om en vanlig konsument överhuvudtaget får ett sådant intryck av de ändrade formuleringarna. Ändringarna är dock inte större än att det måste antas att det bland dem till vilka Inter Conto riktat sin marknadsföring även finns konsumenter som till följd av skolning, språkkänsla eller andra skäl inte uppfattar någon egentlig skillnad. Emellertid har det inte förebragts någon närmare utredning härom. Det är därför inte tillförlitligen visat att Inter Conto beträffande nämnda båda formuleringar överträtt Marknadsdomstolens förbud.

Annorlunda förhåller det sig med formuleringen "Du får tillgång till en kredit som du använder vid behov och återbetalar med ett belopp du valt i förväg." Visserligen har flera ord ändrats i förhållande till den formulering Marknadsdomstolen förbjudit men trots detta skiljer sig formuleringen inte i något nämnvärt hänseende från den förbjudna formuleringen när det gäller frågan om den erbjudna krediten innebär en belastning på kredittagarens ekonomi. Snarare är formuleringarna så liknande att det kan hållas för visst att en normal konsument i nämnda hänseende inte uppfattar någon egentlig skillnad. Detta gäller inte bara vid en flyktig läsning. Det är således beträffande denna formulering styrkt att Inter Conto överträtt Marknadsdomstolens förbud.

Överträdelsen har ingått i en marknadsföring som i stort sett måste bedömas vara väsentligen densamma som den Marknadsdomstolen bedömt och därvid meddelat förbud beträffande vissa formuleringar.

Vid angivna bedömning föreligger det inte skäl att jämka vitet utan KO:s talan skall helt bifallas.

Domslut. TR:n utdömer det Inter Conto AB i Marknadsdomstolens beslut d 8 nov 1988 förelagda vitet om 100 000 kr.

Inter Conto fullföljde talan i Svea HovR och yrkade att HovR:n skulle ogilla den av KO förda talan om utdömande av vitet.

KO bestred ändring.

HovR:n (hovrättslagmannen Löfmarck, hovrättsrådet Frideen, referent, och t f hovrättsassessorn Ulriksson) anförde i dom d 5 maj 1993: Domskäl. TR:n har genom överklagade domen på talan av KO prövat huruvida följande

formuleringar innebär överträdelse av Marknadsdomstolens förbud: "Behöver Du kontanter", "Behöver du komplettera din ekonomi med mer kontanter" och "Du får tillgång till en kredit som du använder vid behov och återbetalar med ett belopp som du valt i förväg". TR:n har därvid endast beträffande den sistnämnda formuleringen funnit det styrkt att Inter Conto överträtt förbudet. Domen har inte överklagats av KO. Såsom prövningen har skett i TR:n finner HovR:n inte möjligt att på talan enbart av Inter Conto pröva annat än huruvida denna formulering innebär överträdelse av förbudet.

HovR:n fann därefter på anförda skäl att det inte kunde anses att den nya formuleringen på samma sätt som den uttryckligen förbjudna gav intrycket att den erbjudna krediten inte innebar någon belastning på kredittagarens ekonomi. Vid denna bedömning skulle talan om utdömande av vitet lämnas utan bifall.

Domslut. Med ändring av TR:ns dom ogillar HovR:n konsumentombudsmannens talan.

KO sökte revision och yrkade att HD skulle döma ut det förelagda vitet alternativt återförvisa målet till HovR:n för erforderlig prövning. KO gjorde därvid gällande att HovR:n förfarit felaktigt genom att underlåta att pröva samtliga de grunder som KO åberopat för sin talan.

Inter Conto (ombud advokaten P.S.) bestred ändring.

HD meddelade d 10 maj 1994 prövningstillstånd beträffande frågan, huruvida HovR:n bort pröva även de formuleringar där TR:n inte funnit styrkt att Inter Conto överträtt förbudet, men förklarade frågan om prövningstillstånd i målet i övrigt vilande.

HD avgjorde målet efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Tor Olsson, hemställde i betänkande om följande beslut: Skäl. Marknadsdomstolen har - - - se HD:s beslut - - - innebär överträdelse av förbudet. Med hänsyn till det sätt varpå KO sålunda bestämt sin talan har HovR:n haft att pröva huruvida även de formuleringar beträffande vilka TR:n inte funnit styrkt att Inter Conto överträtt förbudet innebär sådan överträdelse.

HovR:ns åtgärd att begränsa sin prövning så som skett innebär sådant rättegångsfel som avses i 51 kap 28 § RB och kan inte utan väsentlig olägenhet avhjälpas i HD. HovR:ns dom bör därför med tillämpning av denna bestämmelse jämte 55 kap 15 § samma balk undanröjas och skall målet visas åter till HovR:n för erforderlig behandling. Något beslut om prövningstillstånd i vad frågan om sådant tillstånd förklarats vilande är med hänsyn till detta avgörande inte påkallat.

HD:s avgörande. HD undanröjer - - - se HD:s beslut - - - erforderlig behandling.

HD (JustR:n Heuman, Lars K Beckman, Sterzel, Solerud och Lanibe, referent) fattade följande slutliga beslut: Skäl. Marknadsdomstolen har genom sitt beslut d 8 nov 1988, nr 1988:20, meddelat Inter Conto förbud vid vite att vid marknadsföring av kredit använda vissa närmark, angivna formuleringar eller andra liknande formuleringar som ger intryck av att den erbjudna krediten inte innebär någon belastning p.i kredittagarens ekonomi. KO har därefter vid TR:n yrkat utdömande av det förelagda vitet under påstående att Inter Conto överträtt förbudet genom att i sin marknadsföring använda vissa formuleringar som, i förening med marknadsföringsmaterialet i övrigt, skapar det förbjudna intrycket. I HovR:n har KO - sedan TR:n endast beträffande en av de påtalade formuleringarna funnit det styrkt att Inter Conto överträtt förbudet och dömt ut det förelagda vitet samt domen överklagats av Inter Conto med yrkande om ogillande av KO:s talan om utdömande av vitet - vidhållit att samtliga de åberopade formuleringarna innebär överträdelse av förbudet.

KO har vid TR:n fått fullt bifall till sin förda talan om utdömande av det förelagda vitet. Av allmänna processrättsliga principer följer att KO då inte får fullfölja talan mot TR:ns dom men att det är KO obetaget att i HovR:n grunda sin talan också på de formuleringar i Inter Contos marknadsföring som KO åberopat i TR:n men som TR:n i sina domskäl ej funnit innebära överträdelse

av förbudet.

HovR:ns åtgärd att begränsa sin prövning så som skett innebär rättegångsfel som kan antas ha inverkat på målets utgång och som inte utan väsentlig olägenhet kan avhjälpas i HD. HovR:ns dom bör därför undanröjas och målet visas åter till HovR:n för erforderlig behandling.

HD:s avgörande. HD undanröjer HovR:ns dom samt visar målet åter till HovR:n för erforderlig behandling.

HD:s beslut meddelades d 29 sept 1994 (nr SB 212).

Sökord: Marknadsföring; Vite; Rättegångsfel

Litteratur:
